

Brussel, 9.3.2023
COM(2023) 130 final

Aanbeveling voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

houdende machtiging tot het openen van onderhandelingen over een overeenkomst tussen de Europese Unie en de Plurinationale Staat Bolivia op het gebied van de uitwisseling van persoonsgegevens tussen het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de Boliviaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme

TOELICHTING

1. DOELSTELLING

De EU dient onderhandelingen te openen met de Plurinationale Staat Bolivia met het oog op de ondertekening en sluiting van een overeenkomst die de uitwisseling van persoonsgegevens mogelijk maakt tussen Europol en de Boliviaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme.

2. ACHTERGROND VAN DE AANBEVELING

In een geglobaliseerde wereld waar zware criminaliteit en terrorisme steeds vaker grensoverschrijdend worden en meer facetten vertonen, moeten de rechtshandavingsautoriteiten over alle middelen kunnen beschikken om in samenwerking met externe partners de veiligheid van hun burgers te garanderen. In overeenstemming met de EU-strategie voor de veiligheidsunie¹ kan Europol een sleutelrol spelen bij het uitbreiden van de samenwerking met derde landen ter bestrijding van criminaliteit en terrorisme in samenhang met andere externe beleidsmaatregelen en instrumenten van de EU. In de EU-strategie van april 2021 voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit wordt gewezen op de dringende noodzaak de inlichtingen bij Europol over zware en georganiseerde criminaliteit verder te ontwikkelen en de informatie-uitwisseling en onderzoeksacties te intensiveren met (meer) derde landen en regio's die belangrijke knooppunten vormen voor de georganiseerde criminaliteit met een hoog risico voor de EU-lidstaten².

Voor Europol is samenwerking met derde landen en internationale organisaties van essentieel belang om de lidstaten te ondersteunen bij de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme. De noodzaak om de samenwerking met derde landen te versterken, is des te belangrijker in het licht van de door Europol opgestelde dreigingsevaluatie van de zware en georganiseerde criminaliteit van 2021. In de belangrijkste bevindingen van deze dreigingsevaluatie wordt bijvoorbeeld erkend dat Latijns-Amerikaanse criminele netwerken zullen blijven samenwerken met in de Europese Unie gevestigde georganiseerde criminele groepen om drugs te verhandelen.

Voor zover dat noodzakelijk is om zijn taken te kunnen uitvoeren, kan Europol samenwerkingsverbanden met buitenlandse partners aangaan en onderhouden op basis van werkafspraken en administratieve afspraken, die op zich echter geen rechtsgrondslag vormen voor de uitwisseling van persoonsgegevens. In tegenstelling tot een internationale overeenkomst worden deze afspraken door Europol gemaakt en zijn zij niet bindend voor de Unie of haar lidstaten³.

Bij Verordening (EU) 2016/794⁴ van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 is het rechtskader voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen Europol en derde landen gewijzigd. Sinds de inwerkingtreding van deze verordening op 1 mei 2017 is de bevoegdheid tot het sluiten van internationale overeenkomsten tussen Europol en derde landen

¹ COM(2020) 605 final van 24.7.2020, blz. 21.

² COM(2021) 170 final van 14.4.2021, blz. 9.

³ Zie artikel 23, lid 4, van Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van de Besluiten 2009/371/JBZ, 2009/934/JBZ, 2009/935/JBZ, 2009/936/JBZ en 2009/968/JBZ van de Raad (PB L 135 van 24.5.2016, blz. 53), hierna "Verordening (EU) 2016/794" genoemd.

⁴ Zie artikel 25 van Verordening (EU) 2016/794.

overgedragen aan de Unie, handelend overeenkomstig artikel 218 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)⁵. Naar aanleiding van een voorstel van de Commissie heeft de Raad reeds negen machtigingen voor onderhandelingen met derde landen⁶ goedgekeurd, alsook een machtiging om met Interpol te onderhandelen over een brede overeenkomst die ook betrekking heeft op de uitwisseling van persoonsgegevens met Europol⁷. De eerste overeenkomst is onlangs ondertekend met Nieuw-Zeeland⁸.

Hoewel deze aanbeveling specifiek betrekking heeft op onderhandelingen met Bolivia, moet zij worden gezien als onderdeel van een bredere inspanning om de samenwerking op het gebied van rechtshandhaving tussen de EU en belanghebbende Latijns-Amerikaanse landen. In dit verband beveelt de Europese Commissie tegelijkertijd aan onderhandelingen te openen over soortgelijke internationale overeenkomsten met Brazilië, Ecuador, Mexico en Peru, met als uiteindelijk doel de strijd tegen terrorisme en zware criminaliteit op te voeren.

3. DOELSTELLINGEN VAN DE AANBEVELING

De georganiseerde criminele groepen in Latijns-Amerika vormen een ernstige bedreiging voor de interne veiligheid van de EU, aangezien hun optreden steeds meer verband houdt met een reeks strafbare feiten binnen de Unie, met name op het gebied van drugshandel. In de EU-dreigingsevaluatie voor zware en georganiseerde criminaliteit (SOCTA) van 2021 wordt benadrukt dat ongekende hoeveelheden illegale drugs vanuit Latijns-Amerika naar de EU worden gesmokkeld, met een winst van meerdere miljarden euro's, die worden gebruikt om een verscheidenheid aan criminele organisaties (internationaal en in de EU) te financieren en de rechtsstaat in de EU te verzwakken⁹.

Recente verslagen bevestigen dat de beschikbaarheid van cocaïne in Europa nog nooit zo groot is geweest en dat de drug betaalbaarder en toegankelijker is voor consumenten dan ooit tevoren¹⁰. Volgens gegevens van het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding heeft de Plurinationale Staat Bolivia de op twee na grootste cocateelt ter wereld, goed voor 12,5 % van de wereldwijde teelt¹¹. Het grootste deel van de in de EU in beslag genomen drugs wordt over zee vervoerd, voornamelijk in containers voor de zeescheepvaart¹², en wordt rechtstreeks naar de EU verzonden vanuit de productielanden, waaronder de Plurinationale Staat Bolivia, en buurlanden in Latijns-Amerika¹³. De op dat continent gevestigde georganiseerde misdaadorganisaties bestaan sinds lange tijd en zijn ook actief op het gebied van andere vormen van criminaliteit die onder het mandaat van Europol vallen, zoals cybercriminaliteit, witwassen van geld en milieucriminaliteit.

In zijn programmeringsdocument 2022-2024 heeft Europol onder meer aangegeven dat de toenemende vraag naar drugs en het toenemende aantal drugshandelsroutes naar de EU de

⁵ Zie artikel 25, lid 1, punt b), van Verordening (EU) 2016/794, dat de overdracht van persoonsgegevens mogelijk maakt op basis van een internationale overeenkomst tussen de EU en het derde land of de internationale organisatie.

⁶ Algerije, Egypte, Israël, Jordanië, Libanon, Marokko, Nieuw-Zeeland, Tunesië en Turkije.

⁷ Besluit (EU) 1312/21 van de Raad van 19 juli 2021, blz. 2.

⁸ Besluit (EU) 1090/22 van de Raad van 27 juni 2022.

⁹ Dreigingsevaluatie van de Europese Unie voor zware en georganiseerde criminaliteit: "A corrupt Influence: The infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime".

¹⁰ EU Drug Market: Cocaine, beschikbaar op EU Drug Market: Cocaine | www.emcdda.europa.eu.

¹¹ EU Drug Market: Cocaine, blz. 10, beschikbaar op EU Drug Market: Cocaine | www.emcdda.europa.eu.

¹² Europol and the global cocaine trade, beschikbaar op https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/europe-and-global-cocaine-trade_en.

¹³ Europol and the global cocaine trade, beschikbaar op https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/europe-and-global-cocaine-trade_en.

noodzaak van nauwere samenwerking met Latijns-Amerikaanse landen rechtvaardigen¹⁴. Daarom is de Plurinationale Staat Bolivia in december 2022 opgenomen in de lijst van prioritaire partners van Europol waarmee het agentschap werkafspraken kan maken.

Bolivia neemt deel aan het coördinatie- en samenwerkingsmechanisme inzake drugs van de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac). Bovendien is de Plurinationale Staat Bolivia lid van de Politiegemeenschap van Noord- en Zuid-Amerika (Ameripol) en van het Latijns-Amerikaans Comité voor binnenlandse veiligheid (Clasi)¹⁵, dat in 2022 is opgericht en wordt aangestuurd door het programma Europa/Latijns-Amerika voor bijstand tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (El PAcCtO)¹⁶. Daarnaast heeft de EU sinds 2008 meer dan 108 miljoen euro aan programma's in het land gefinancierd ter ondersteuning van de bestrijding van de georganiseerde misdaad en drugshandel, en ter versterking van de capaciteit van de Boliviaanse politie voor het nationale beleid ter bestrijding van de georganiseerde misdaad. Het land heeft zich er dus toe verbonden bij te dragen aan de ontmanteling van georganiseerde criminele groepen die betrokken zijn bij de productie van en de handel in drugs. Bolivia is door het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD) aangewezen als een belangrijke internationale partner om het mondiale aanbod van cocaïne te verminderen¹⁷.

Meer operationele samenwerking en de uitwisseling van relevante informatie tussen Europol en de Plurinationale Staat Bolivia zouden belangrijk zijn voor de bestrijding van ernstige strafbare feiten op tal van gebieden van gemeenschappelijk belang, zoals drugshandel en cybercriminaliteit. Wegens het ontbreken van een geldige rechtsgrondslag in het Unierecht kunnen de Boliviaanse rechtshandhavingsautoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme, echter geen persoonsgegevens van Europol ontvangen. Dit vormt dus een belemmering voor de verdere ontwikkeling van de samenwerking tussen beide partijen.

Om deze redenen en rekening houdend met de politieke strategie van de EU zoals uiteengezet in de EU-strategie voor de veiligheidsunie¹⁸, de EU-drugsstrategie 2021-2025¹⁹ en het EU-drugsactieplan 2021-2025²⁰, acht de Commissie het noodzakelijk Bolivia toe te voegen als prioritair land om onderhandelingen te beginnen over een overeenkomst die de uitwisseling van persoonsgegevens tussen Europol en de bevoegde Boliviaanse autoriteiten op korte termijn mogelijk maakt.

4. JURIDISCHE ASPECTEN

Verordening (EU) 2016/794 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) voorziet in een rechtskader voor Europol, met name wat betreft doelstellingen, taken, bevoegdheden, waarborgen voor gegevensbescherming en samenwerking met externe partners.

Deze aanbeveling is in overeenstemming met de bepalingen van de Europol-verordening.

¹⁴ Programmeringsdocument 2022-2024 van Europol, blz. 150.

¹⁵ Clasi is een agentschap voor politieke en technische dialoog tussen de belangrijkste partners voor het veiligheidsbeleid in de Latijns-Amerikaanse landen, en heeft zeer specifieke opdrachten en is operationeel georiënteerd.

¹⁶ The CLASI and its political, strategic and operational implications, 2 maart 2022, beschikbaar op [The CLASI and its political, strategic and operational implications - EL PAcCtO](#).

¹⁷ EU Drug Market: Cocaine, beschikbaar op EU Drug Market: Cocaine | www.emcdda.europa.eu.

¹⁸ COM(2020) 605 final van 24 juli 2020.

¹⁹ Raadsdocument (EU) 14178/20 van 18 december 2020.

²⁰ Publicatieblad van de Europese Unie C 272/02 van 8 juli 2021.

Het doel van deze aanbeveling is dat de Commissie door de Raad wordt gemachtigd om namens de EU over een internationale overeenkomst te onderhandelen. Artikel 218, leden 3 en 4, VWEU is de rechtsgrondslag op basis waarvan de Raad machtiging verleent voor het openen van onderhandelingen.

Overeenkomstig artikel 218 VWEU wordt de Commissie gemachtigd om namens de EU te onderhandelen over een overeenkomst met de Plurinationale Staat Bolivia op het gebied van de uitwisseling van persoonsgegevens tussen Europol en de Boliviaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme.

De Unie heeft haar bevoegdheid op dit gebied reeds uitgeoefend en heeft in dit verband regels vastgesteld door een regelgevingskader vast te stellen voor de activiteiten van Europol, met inbegrip van de verwerking van persoonsgegevens.

Aanbeveling voor een

BESLUIT VAN DE RAAD

houdende machtiging tot het openen van onderhandelingen over een overeenkomst tussen de Europese Unie en de Plurinationale Staat Bolivia op het gebied van de uitwisseling van persoonsgegevens tussen het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de Boliviaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name artikel 218, leden 3 en 4,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad is op 11 mei 2016 vastgesteld en is sinds 1 mei 2017 van toepassing²¹. Zij is gewijzigd bij Verordening (EG) 2022/991 van 27 juni 2022²².
- (2) In Verordening (EU) 2016/794, en met name in de bepalingen die betrekking hebben op de overdracht van persoonsgegevens door het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) aan derde landen en internationale organisaties, is bepaald dat Europol persoonsgegevens aan een autoriteit van een derde land mag overdragen op basis van een ingevolgde artikel 218

²¹ Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van de Besluiten 2009/371/JBZ, 2009/934/JBZ, 2009/935/JBZ, 2009/936/JBZ en 2009/968/JBZ van de Raad (PB L 135 van 24.5.2016, blz. 53).

²² Verordening (EU) 2022/991 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2022 tot wijziging van Verordening (EU) 2016/794, wat betreft de samenwerking van Europol met particuliere partijen, de verwerking van persoonsgegevens door Europol ter ondersteuning van strafrechtelijke onderzoeken, en de rol van Europol bij onderzoek en innovatie (PB L 169 van 27.6.2022, blz. 1).

VWEU gesloten internationale overeenkomst tussen de Unie en het derde land, waarin passende waarborgen zijn opgenomen betreffende de bescherming van de privacy en de grondrechten en fundamentele vrijheden van burgers.

- (3) Er moeten onderhandelingen worden geopend met het oog op de sluiting van een overeenkomst tussen de Europese Unie en de Plurinationale Staat Bolivia op het gebied van de uitwisseling van persoonsgegevens tussen het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de Boliviaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme (hierna de “overeenkomst” genoemd).
- (4) Zoals tevens in herinnering is gebracht in overweging 35 van Verordening (EU) 2016/794, moet de Commissie ook tijdens de onderhandelingen over de overeenkomst de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) kunnen raadplegen, en in ieder geval voordat de overeenkomst wordt gesloten.
- (5) De overeenkomst moet de grondrechten eerbiedigen en de beginselen in acht nemen die in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn neergelegd, inzonderheid het recht op eerbiediging van het privéleven en van het familie- en gezinsleven, conform artikel 7 van het Handvest, het recht op de bescherming van persoonsgegevens, conform artikel 8 van het Handvest, en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht, conform artikel 47 van het Handvest. De overeenkomst dient te worden toegepast overeenkomstig die rechten en beginselen.
- (6) De overeenkomst mag niet van invloed zijn op en mag geen afbreuk doen aan de overdracht van persoonsgegevens of andere vormen van samenwerking tussen de autoriteiten die voor de bescherming van de nationale veiligheid verantwoordelijk zijn,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De Commissie wordt hierbij gemachtigd om namens de Unie te onderhandelen over een overeenkomst tussen de Europese Unie en de Plurinationale Staat Bolivia op het gebied van de uitwisseling van persoonsgegevens tussen het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de Boliviaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme.

De onderhandelingsrichtsnoeren zijn opgenomen in de bijlage.

Artikel 2

De onderhandelingen worden gevoerd in overleg met het desbetreffende [door de Raad in te voegen naam van het speciale comité].

Artikel 3

Dit besluit is gericht tot de Commissie.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter